

ВЗАЄМОДІЯ ЕКСПЕРТНИХ УСТАНОВ ІЗ СЛІДЧИМИ ОРГАНАМИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СУДОВО-ПОЧЕРКОЗНАВЧИХ ЕКСПЕРТИЗ

Наталя Вікторівна ВОРОБІЙОВА,

*завідувач сектору почеркознавчих досліджень
Харківського науково-дослідного експертно-
криміналістичного центру*

Кристина Олексіївна ГАПЧЕНКО,

*старший судовий експерт сектору технічного
дослідження документів та обліку
Харківського науково-дослідного експертно-
криміналістичного центру*

Ефективність розкриття злочинів залежить від спільної роботи всіх ланок правоохоронних органів, в тому числі – від якості взаємодії експертних установ та слідчих органів. Особливої уваги заслуговує така взаємодія при проведенні судово-почеркознавчої експертизи.

Висновок судово-почеркознавчої експертизи, як показує слідча практика, містить важливі фактичні дані, необхідні для об'єктивного розслідування злочинів різних категорій. Слідчі мають знати можливості почеркознавчої експертизи, чітко та ясно формулювати питання експертові, вміти правильно та в повному обсязі відбирати зразки для порівняльних почеркознавчих досліджень, а у разі виникнення певних труднощів – звертатися за консультацією до спеціаліста-почеркознавця з питань, що стосується призначення та проведення судової почеркознавчої експертизи.

Варто наголосити на тому, що співпраця між експертними установами (судовими експертами) та слідчими органами є корисною через низку причин.

По-перше, слідчий повинен самостійно оглянути документ та вирішити питання щодо доцільності призначення почеркознавчої експертизи чи інших видів експертиз, а також про необхідність призначення комплексної експертизи. Якщо слідчий не може самостійно вирішити вищезазначені питання, йому необхідно звернутись за

консультацією до експертної установи, в яку він планує звертатися щодо призначення експертизи, для роз'яснень щодо можливостей даного виду експертизи, порядку отримання зразків почерку та визначення механізму подальшої взаємодії.

По-друге, в постанові про призначення судово-почеркознавчої експертизи необхідно зазначати:

- короткий зміст обставин справи, місце і час виявлення і вилучення документу;
- назву, номер, дату видачі, на чие ім'я виданий документ;
- відомості про передбачуваного виконавця: його вік, освіту, професію або професії, які можуть вплинути на зміну почерку виконавця;
- можливі незвичайні умови виконання тексту (підпису), стан виконавця (психічні захворювання, хвороби, алкогольне сп'яніння та ін.).

Такі відомості можуть бути вкрай важливими для експерта-почеркознавця при вирішенні певних експертних завдань, тому під час підготовки матеріалів для призначення судової почеркознавчої експертизи слідчий має фіксувати та надавати експертові необхідну інформацію.

По-третє, необхідно звернути увагу на запитання, які слідчий планує поставити на вирішення експертові. Він має дотримуватись вимог щодо чіткості та ясності запитань, дотримання меж компетенції експерта. Слідчий зазвичай систематизує запитання експертові з метою запобігання їх дублювання, уточнює в експертній установі, чи вирішуються такі питання та чи правильно вони сформульовані, перевіряє правильність вказаних ознак документів та даних про осіб, що перевіряються.

По-четверте, в більшості випадків, коли експерт ознайомлюється з матеріалами експертизи, він встановлює недостатність зразків для порівняльного дослідження та складає клопотанням про надання додаткових зразків. Однак, нерідко через неухважність або нерозуміння (або інші причини) слідчий виконує клопотання не у повному обсязі, або не виконує його взагалі (не надає вільні зразки почерку (підпису) за певний період часу; в експериментальних зразках почерку (підпису) не виконується елементарна вимога до розленованості паперу, не надаються зразки, які б містили певні букви або їх комбінації). При відібранні експериментальних зразків почерку (підпису) часто ігнорується те, що умови повинні бути максимально наближені до тих, у яких виконаний документ.

Невиконання клопотань експерта часто унеможливає проведення подальших досліджень.

Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що слідчим важливо організувати плідну взаємодію з експертними установами, в тому числі і для отримання консультацій з питань, що виникають під час призначення або проведення судово-почеркознавчої експертизи. Тому, спільна налагоджена робота слідчих та експертних установ впливає на якісне, повне, об'єктивне розслідування злочинів.

Список використаних джерел:

1. Меленевська З. С., Собода Є. Ю., Шаботенко А. І. Судово-почеркознавча експертиза : Навч.-метод. посіб. За заг. ред. І. П. Красюка. Укр. Центр духовн. культури. Київ, 2007. 280 с.

© Воробйова Н. В., Гапченко К. О., 2020

2. Інструкція з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України : затверджено Наказом МВС України від 17.07.2017 № 591 / Верховна Рада України.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-17>.